

Образац 1

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У УНИВЕРЗИТЕТУ У БЕОГРАДУ
БЕОГРАДУ

Број захтева: _____

Датум: 02.06.2017. године

ВЕЋЕ НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНО-
ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

(Назив већа научних области коме се захтев
упућује)

**ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР
У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА / ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА**
(члан 65. Закона о високом образовању)

**I – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ ПРЕДЛОЖЕНОМ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ
НАСТАВНИКА**

1. Име, средње име и презиме кандидата: ИВАН (ЂОРЂИЈЕ) ВУКОВИЋ
2. Предложено звање: ВАНРЕДНИ ПРОФЕСОР
3. Ужа научна, односно уметничка област за коју се наставник бира: ОПШТА
ФИЛОЗОФИЈА
4. Радни однос са пуним или непуним радним временом: ПУНО РАДНО
ВРЕМЕ
5. До овог избора кандидат је био у звању: ДОЦЕНТ
у које је први пут изабран: 31.01.2007. године
за ужу научну, односно уметничку област /наставни предмет: ОПШТА
ФИЛОЗОФИЈА

II - ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТОКУ ПОСТУПКА ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

1. Датум истека изборног периода за који је кандидат изабран у звање: 24.03.2017. године
2. Датум и место објављивања конкурса: 28.09.2016. године, «ПОСЛОВИ»
3. Звање за које је расписан конкурс: ВАНРЕДНИ ПРОФЕСОР

**III – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ПРИПРЕМУ ИЗВЕШТАЈА
И О ИЗВЕШТАЈУ**

1. Назив органа и датум именовања Комисије: ИЗБОРНО ВЕЋЕ
ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ, 29.09.2016. године
2. Састав Комисије за припрему реферата:

Име и презиме

Звање

Ужа научна односно
уметничка област

Организација у којој
је запослен

1) <u>др Милош Арсенијевић</u>	<u>Редовни професор</u>	<u>Општа филозофија</u>	<u>Филозофски факултет у Београду</u>
--------------------------------	-------------------------	-------------------------	---------------------------------------

Име и презиме	Звање	Ужа научна односно уметничка област	Организација у којој је запослен
2) <u>др Драго Ђурић</u>	<u>Редовни професор</u>	<u>Општа филозофија</u>	<u>Филозофски факултет у Београду</u>
3) <u>др Владан Перишић</u>	<u>Редовни професор</u>	<u>Патристика</u>	<u>Православни богословски Факултет у Београду</u>

3. Број пријављених кандидата на конкурс: ЈЕДАН КАНДИДАТ

4. Да ли је било издвојених мишљења чланова комисије: НЕ

5. Датум стављања извештаја на увид јавности: 23.11.2016. године

6. Начин (место) објављивања извештаја: огласна табла Филозофског факултета у Београду

7. Приговори: НЕ

IV – ДАТУМ УТВРЂИВАЊА ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ ИЗБОРНОГ ВЕЋА ФАКУЛТЕТА: 01.06.2017. године

Потврђујем да је поступак утврђивања предлога за избор кандидата др Ивана Вуковића у звање ванредног професора вођен у свему у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета, Статута факултета и Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивање радног односа наставника Универзитета у Београду.

ПОТПИС В. Д. ДЕКАНА
ФАКУЛТЕТА

Проф. др Данијел Синани

Прилози:

1. Одлука изборног већа факултета о утврђивању предлога за избор у звање;
2. Реферат комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
3. Сажетак реферата комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
4. Доказ о непостојању правоснажне пресуде о околностима из чл. 62. ст. 4. Закона;
5. Други прилози релевантни за одлучивање (мишљење матичног факултета, приговори и слично).

Напомена: сви прилози, осим под бр. 4., се достављају и у електронској форми.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/ВМ 05/4-02 бр. 945/1- II /7
1.6.2017. године

На основу члана 55. и 65. Закона о високом образовању («Сл. гласник РС», бр. 76/05, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење и 68/15) и члана 238. став 2. алинеја 3. Статута, Изборно веће Филозофског факултета, на својој III ванредној седници, одржаној дана 1.6.2017. године, на предлог Комисије, донело је следећу

О Д Л У К У

Утврђује се предлог одлуке да се др Иван Вуковић изабере у звање **ВАНРЕДНОГ ПРОФЕСОРА** за ужу научну област **ОПШТА ФИЛОЗОФИЈА**, на Одељењу за филозофију, на одређено време од пет година.

Доставити:

1x Универзитету у Београду
1x Др Ивану Вуковићу
1x Одељењу за филозофију
1x Стручном сараднику за радне односе
1x Шефу Одсека за правне послове

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

**IZVEŠTAJ KOMISIJE O KANDIDATIMA ZA IZBOR U ZVANJE
VANREDNOG PROFESORA ZA UŽU NAUČNU OBLAST OPŠTA
FILOZOFIJA – TEŽIŠTE ISTRAŽIVANJA ISTORIJA FILOZOFIJE**

Pošto smo odlukom Izbornog veća Filozofskog fakulteta godine izabrani u komisiju za pripremu i pisanje izveštaja o kandidatima koji su se prijavili na konkurs za izbor u zvanje vanrednog profesora za užu naučnu oblast *opšta filozofija – težište istraživanja istorija filozofije* – čast nam je da o tome Veću podnesemo sledeći izveštaj.

Na konkurs se prijavio samo jedan kandidat, dr **Ivan Vuković**, dosadašnji docent za oblast za koju je konkurs raspisan

Biografija

Dr Ivan Vuković je rođen 1970. u Beogradu, gde je završio osnovnu školu Vladislav Ribnikar i Treću beogradsku gimnaziju. Godine 1988, upisao se na studije filozofije na filozofskom fakultetu u Beogradu, koje je završio 1996, sa prosečnom ocenom 9,17. Iste godine, na istom fakultetu, upisao se na magistarske studije iz filozofije koje je završio 2000. godine sa prosečnom ocenom 10. Doktorat na temu „Kopernikanski obrt: odnos kritičke i prekritičke Kantove filozofije“, odbranio je jula meseca 2005. godine na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Od 1996. godine zaposlen je u na Odeljenju za filozofiju Filozofskog fakulteta u Beogradu najpre kao asistent, a od 2006. kao docent. Ko-autor je Kodeksa časti Vojske Srbije (2010), član etičkog komiteta RTS-a i autor etičkog kodeksa RTS-a (2012-2014). Dobitnik je nagrade Miloš N. Đurić za najbolji prevod iz oblasti humanistike i esejistike. Organizovao je tri međunarodna skupa na Filozofskom fakultetu, priredio dvojezični zbornik *Epistémologie française/French Epistemology* u saradnji sa Arno Fransozom. Angažovao se u pripremi potpisivanja ugovora o saradnji sa većim brojem evropskih univerziteta. Učestvovao je na brojnim međunarodnim skupovima i gostovao kao predavač na četiri strana univerziteta.

Bibliografija

Radovi objavljeni od izbora u zvanje docenta (2006-2016)

- 1) *Platon i Kant: saveti za dobar život*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci — Novi Sad 2016.
- 2) „Kant's Two Conceptions of Humanity”, u Deretić, Irina and Sorgner, Stefan Lorenz (eds.), *From Humanism to Meta-, Post- and Transhumanism?*, Peter Lang, Frankfurt am Main 2016, str. 97-102.
- 3) „Liberalna utopija Ajn Rand“, u Ajn Rand, *Vrlina sebičnosti*, Albion Books, Beograd 2015, str. 155-163.
- 4a) „Um u istoriji: kantovska ideja univerziteta”, *Theoria*, Beograd 2014/4, str. 51-62
b) „La raison et l'histoire: l'idée kantienne de l'université“, *META Research in Hermeneutics, Phenomenology and Practical Philosophy (ERICH+)*, VII/2, Iasi 2015, str. 273-287. (Različite verzije istog teksta.)
- 5) „Epistemology and Theology in Descartes' Metaphysical Meditations: A Cold War Reading“, u *Epistémologie française/French Epistemology*, Ivan Vuković et Arnaud François ur., Belgrade-Toulouse 2014, str. 25-32.
- 6) „Pad i hitac“, u Aleksandar Koire, *Galilejske studije*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića Sremski Karlovci-Novu Sad 2014, str. 5-12.
- 7) „Smrtna kazna: osvrt na jednu raspravu“, *Riječko-beogradski susreti*, Institut za filozofiju, Beograd 2013, pp. 191-204.
- 8) „Svet iza sveta“, u Rene Dekart, *Metafizičke meditacije*, Zavod za udžbenike, Beograd 2012, str. 233-262.
- 9) „La philosophie pénale en ex-Yougoslavie“, u zborniku *Peinnes de guerre, la justice pénale internationale et l'ex-Yougoslavie*, Isabelle Delpla et Magali Bessone ur., Éditions de l'EHESS, Paris 2010, str. 93-106.
- 10) a) „La peine de mort en Yougoslavie socialiste et le conflit des sources normatives », *Meta: Research in Hermeneutics, Phenomenology, and Practical Philosophy*, 2010/2, Iasi, Roumanie 2010, pp. 370-385, ISSN 2067-3655. http://www.metajournal.org/current_issue.php?id=50
b) „Smrtna kazna u vremenu diktature“ („Death Penalty in Times of Dictatorship“), Beograd, *Theoria* 2009/1. (Različite verzije istog članka.)
- 11) a) „Idealisme transcendentel et structuralisme“, *Etnološki i antropološki problemi*, Beograd, 2009/2, pp. 75-82. <http://www.anthroserbia.org/Journals/Toc/25>
b) „Transcendentalni idealizam i strukturalizam“, *Strukturalna antropologija danas* Dragana Antonijević prir., Etnološka biblioteka filozofskog fakulteta, Beograd 2009, pp. 96-107. <http://www.anthroserbia.org/Content/PDF/Publications/STROS.pdf>, (Različite verzije istog članka.)
- 12) „O pravu prvog okupatora u teritorijalnim sporovima“, *Filozofija i društvo*, Beograd, 2008/2, pp. 151—160.
- 13) „World Government and the Destiny of Humankind“, *Filozofski Godišnjak*, Beograd XXI/2008, pp. 113-120.
- 14) „Restauracija i revolucija. Alen Badju i dijalektika borbe za homoseksualna prava“, *Etnološko antropološki problemi*, Beograd 2008/2, pp. 77-88.

15) "O dvostrukoj suverenosti i nacionalnosti u bivšoj Jugoslaviji" ("On the Double Sovereignty and Nationality in Former Yugoslavia"), *Filozofski Godišnjak XX/2007*, pp. 167-176.

16) „Religijski smisao transcendentnog idealizma“ ("The Religious Sense of Transcendental Idealism"), *Theoria*, Beograd 2006/1—2, pp. 37-44.

Radovi objavljeni pre izbora u zvanje docenta (1995-2016)

17) *Oponašanje Boga, Intimna istorija Kantove filozofije*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci-Noví Sad 2006.

18) „Nationalité et souveraineté: réflexions sur le cas de l'ex-Yougoslavie“, *ARCHES*, Cluj 2005/8, str. 103-110.

19) "Kantova teorija odlučivanja", *Theoria*, Beograd 2004, br. 3-4, str. 21-36.

20) "Teologija, kosmologija i kosmogonija ranog Kanta", *Theoria*, Beograd 2004, br. 1-2, str. 51-78.

21) "Postoji li kolektivna odgovornost za kršenje ljudskih prava?", *Nova srpska politička misao*, Beograd 2002, tom VII, br. 1-2, str. 9-30.

22) "Remarques on the Role of Religious Institutions in Conflicts Created by Globalization", *Filozofski godišnjak*, Beograd 2002, br. 15, str. 187-193.

23) "Kantovo shvatanje instrumentalnog rasudjivanja", *Filozofski godišnjak*, Beograd 2000, br. 13, str. 73-97.

24) "Da li se može lagati iz moralnih razloga?", *Theoria*, Beograd 1995, br. 2.

Priredena izdanja

Epistémologie française/French Epistemology, priredili Ivan Vuković et Arnaud François, Belgrade-Toulouse 2014, 300 strana, na francuskom i engleskom jeziku.

(U kategorizaciji Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, ovaj zbornik ima status tematskog zbornika od međunarodnog značaja).

Prevedene knjige

1) Rene Dekart, *Metafizičke meditacije*, Zavod za udžbenike, Beograd 2012, prevod i komentari (kritičko izdanje). Nagrada „Miloš N. Đurić“ Udruženja književnih prevodilaca Srbije, za najbolji prevod u oblasti esejistike i humanistike za 2012.

(U kategorizaciji Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, ovaj prevod ima status monografije od nacionalnog značaja).

2) Ejn Rand, *Vrlina sebičnosti*, Global Book, Novi Sad, 1996, i Albion Books, Beograd 2015 (reizdanje).

3) Žan-Pol Dimon, *Antička filozofija*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci — Novi Sad 1999.

Prevedeni filozofski članci (naslovi su navedeni u originalu)

1) Elgin Katherine Z., „The Epistemic Efficacy of Stupidity“, *Theoria*, 1992/1.

2) Broad, C. D. „Ought We Fight for Our Country in the Next War?“, *Theoria*, Beograd, 1992/2.

3) Walzer; Michael, „World War II: Why Was This War Different?“, *Theoria*, Beograd, 1992/2.

- 4) Broad, C. D. „Conscience and Conscious Action”, *Theoria*, Beograd, 1993/1.
- 5) Denley, John D., „Ethics and the Organizational Person: Revisiting De George”, *Theoria*, Beograd, 1993/1.
- 6) Descartes, René „Introduction aux *Principia Philosophiae*”, *Književna reč*, Belgrade, 1994/3.
- 7) Cavell, Stanley, „The Quest of Traditional Epistemology”, poglavlje knjige *The Claim of Reason (Wittgenstein, Skepticism, Morality and Tragedy)*, *Theoria*, Beograd 1997/1.
- 8) Falk, Richard, „Accountability for War Crimes and the Legacy of Nuremberg”, u *Nova srpska politička misao*, Beograd, 1998/2-3.
- 9) Williams, Bernard, „Is International Rescue A Moral Issue?”, u *Primenjena etika*, CID, Podgorica, 1999.
- 10) Alfred P. Rubin, „Dayton Ideals and Serbian Reality”, *Sociološki pregled*, Belgrade, 1998/3-4.
- 11) Alfred P. Rubin, „Secession and Self-Determination; a Legal, Moral and Political Analysis”, *Filozofski godišnjak*, Belgrade, 2000/1.
- 12) Richard Falk, „Criminal Accountability in Transitional Justice”, *Filozofski godišnjak*, 2000/1.

Analiza radova

Vukovićeve kraće tekstove možemo podeliti u dve grupe, na one koji se bave aktuelnim moralnim, pravnim i političkim pitanjima, i na one koji se bave istorijom filozofije.

Ogledi i studije o političkim, pravnim i moralnim pitanjima

Vuković je objavio devet tekstova o normativnim pitanjima koja su se postavila na kraju XX veka, koji je u našem delu sveta bio obeležen krajem hladnog rata i krajem Jugoslavije. Vuković je u njima ispitivao kako su seapstraktna filozofska pitanjapostavljala u konkretnim istorijskim okolnostima, i nastojao da na njih ponudi filozofske odgovore koji neće imati samo akademski, već i praktični značaj.

U tekstu „Postoji li kolektivna odgovornost za kršenje ljudskih prava?” iz 2000. godine, Vuković je analiziraoindividualističke pretpostavke teorije o ljudskim pravima i dva načina, individualistički i organicistički, na koje su pojmovi kolektiva i odgovornosti korišćeni u raspravama o odgovornosti srpskog naroda za zločine počinjene u građanskim ratovima u bivšoj Jugoslaviji. Vukovićtvrdi da je teza o postojanju kolektivne odgovornosti za kršenje ljudskih prava samoprotivrečna ako se o kolektivu govori u organskom smislu. Ukoliko se o njemu govori u individualističkom smislu, teza je empirijski lažna u slučaju srpskog naroda i jugoslovenskih ratova.

U članku „Remarks on the Role of Religious Institutions in Conflicts Created by Globalization” iz 2002. godine, Vuković je analizirao sukobe koje su tokom devedesetih godina XX, i na samom početku XXI veka, izazvali globalni politički i ekonomski tokovi, pre svega na Bliskom istoku i u istočnoj Evropi. Onje ukazao na toda supojedine crkve utim sukobima pokazale sposobnost da povežu dve vrste negativnih reakcija na liberalnu globalizaciju sveta do koje je došlo posle pada Berlinskog zida —reakcije koje su motivisane ekonomskim i kulturnim propadanjem. U vreme istovremene razgradnje socijalističkih ekonomija i ustanova, i ugrožavanja

uspostavljenih kulturnih identiteta, teckve su podsticale stvaranje antiglobalističkih, antizapadnih, nacionalističkih i rasističkih ideologija. Ne izjašnjavajući se o ostvarivosti svoje ideje, Vuković je rešenje za ove probleme video u stvaranju laičkog međunarodnog poretka zasnovanog na ravnopravnosti. Takav poredak bi obuzdao politiku moći, osiromašenima bi omogućio da se u globalizovanoj ekonomiji bez oružja bore za veće plate i, umesto za kulturne ratove, otvorio biveći prostor za kulturne razmene između modernih i tradicionalnih društava.

U tekstu „World Government and the Destiny of Humankind“ iz 2008, Vuković je tvrdio da veliki broj ozbiljnih problema sa kojima se suočava čitavo čovečanstvo opravdava uspostavljanje svetske vlade bez svetske države, odnosno bez ministarstava spoljašnjih i unutrašnjih poslova, odbrane i bezbednosti. Takva vlada bi imala minimalan zadatak da sprečava globalne nesreće (prirodne, medicinske, tehnološke, ekonomske i finansijske), i da otklanja njihove posledice. Ona bi predstavljala nadnacionalno telo koje bi imalo određene upravne funkcije, ali ne bi imalo monopol na upotrebu sile. Sposobnost takve vlade da stvarno upravlja planetom zavisila bi od koristi koju bi mogla da pribavi onim državama koje bi prihvatile i u delo sprovodile njena uputstva. Prema Vukovićevom mišljenju, ideja takve vlade se uklapa u Kantovo viđenje međunarodnih odnosa, i predstavlja konkretizaciju njegove zamisli o savezu naroda koji ne čini jedinstvenu državu.

U ogledu „Nationalité et souveraineté: réflexions sur le cas de l'ex-Yougoslavie“ (u srpskom izdanju „O dvostrukoj suverenosti i nacionalnosti u bivšoj Jugoslaviji“) iz 2005, Vuković je pokušao da ustanovi zašto se SFR Jugoslavija, koja je bila najliberalnija i, sa izuzetkom Sovjetskog Saveza, jedina multikulturna zemlja u Istočnoj Evropi, raspala ubrzo po padu Berlinskog zida, i u kom je smislu Jugoslavija bila suverena zemlja ako je njeno kratko postojanje dva puta prekinuo građanski rat. Vuković je u tekstu analizirao spoljašnji i unutrašnji suverenitet jugoslovenske države, i dvostruku nacionalnost njenih građana (npr. Srbi i Jugosloveni), i pokazao da su senajveći unutrašnji dezintegrativni pritisci javljali u vremenima velikih promena u međunarodnim odnosima, kada je zemlja dva puta gubila ulogu koju je prethodno igrala u međunarodnim odnosima.

U istorijskom tekstu „La philosophie pénale en ex-Yougoslavie. Un épisode“ (u srpskom izdanju „Smrta kazna u vremenu diktature“) iz 2010, Vuković je rekonstruisao spor koji su ranih osamdesetih godina XX veka oko smrtne kazne vodili Igor Primorac i Ivan Janković, tako što je njihove retributivističke i utilitarističke argumente postavio u politički kontekst njihovog vremena. U tom sporu, Primorac je kritikovao konsekvencijalističke osnove socijalističkih kaznenih sistema i njihovu praksu da kažnjavaju nevine, ali se sa njegovim tvorcima slagao da treba zadržati smrtnu kaznu. Janković je, s druge strane, branio konsekvencijalističko shvatanje kažnjavanja, ali se zalagao za ukidanje smrtne kazne zbog njenih rđavih posledica, i zbog toga što simbolizuje represiju otuđenog državnog aparata nad bespomoćnim građaninom. Iz ovog drugog razloga, a ne iz prvog, smrtna kazna je naposljetku i ukinuta u državama koje su nastale raspadom Jugoslavije.

U tekstu „Smrtna kazna, sećanje na jednu raspravu“ (francusko izdanje „La peine de mort en Yougoslavie socialiste et le conflit des sources normatives“) iz 2013, Vuković je analizirao tri argumenta u prilog i protiv smrtne kazne, koje su u svojim knjigama izneli Igor Primorac (*Prestup i kazna* 1978) i Ivan Janković (*Smrt u prisustvu vlasti*, 1981), a koji su igrali važnu ulogu i u svetskim raspravama o ovom pitanju. Vuković je najpre ukazao na to da, suprotno uverenju dvojice autora i mnogih savremenih filozofa, retributivizam nije bio filozofija kojom se tokom istorije smrtna

kazna najčešće pravdala. Posle toga, Vuković je u filozofski najambicioznijem delu teksta dokazivao da retencionistički zaključci uopšte ne slede iz retributivnih premisa, te da moderni retributivizam, koji kaznu ne određuje na osnovu prirodne sličnosti sa prestupom, već pomoću korelacije skale prestupa i skale kazni, ne može da utvrdi jednakost između dva života (ubijenog i ubice), što je neophodno da bi se dosudila smrtna kazna. U drugom delu teksta, Vuković je pokazao da utilitarizam, u zavisnosti od činjenica i njihove percepcije, može da opravda i ukidanje i zadržavanje smrtne kazne, i podsetio da je on bio povezan sa abolicionističkim pokretom u XVIII veku, ali da su njegovi najpoznatiji zagovornici u XIX veku zahtevali zadržavanje smrtne kazne. U trećem delu teksta, Vuković je analizirao Jankovićev kulturni argument po kojem smrtnu kaznu treba odbaciti zato što čini deo gnusne atavističke kulture koja obuvata i nisko vrednovanje obrazovanja, insistiranje na bezbednosti i upotrebu nasilja kao sredstva za rešavanje sporova. Vuković je pokazao da su ovi elementi kontingentno povezani i među sobom i sa retencionističkim uverenjima, te da se ukazivanjem na njih možda može zahtevati ukidanje smrtne kazne u kulturi u kojoj su oni prisutni. Retencionistička uverenja se, međutim, javljaju i u kulturama koje cene obrazovanje i ne posežu olako za nasiljem. U takvim kulturama, pozivanje na „kulturni argument” ne bi imalo smisla. Na kraju, Vuković je konstatovao da je u zemljama bivše Jugoslavije, po okončanju građanskih ratova i pod pritiskom Evropske Unije, smrtna kazna ukinuta zato što je shvaćena kao simbol autoritarne politike i dominacije otuđene države nad pojedincem. Vuković smatra da je na kraju XX veka, koji je bio obeležen totalitarnim političkim ideologijama, taj argument odista bio dovoljan za ukidanje smrtne kazne.

U eseju „Restauracija i revolucija. Ogled o dijalektici borbe za homoseksualna prava“ iz 2008. godine, Vuković je analizirao stavove koje je francuski filozof Alen Badju izneo o toku i ishodu dvadesetovekovnih ideoloških borbi. Za razliku od Badjua, koji tvrdi da se vek završio potpunim porazom komunističkih ideja, Vuković smatra da je levica doživela poraz na polju ekonomije i politike, ali da je postigla izvesnu pobedu na tlu kulture. Svoj stav, Vuković je ilustrovao primerom pokreta za homoseksualna prava. Prema Badjuovoj oceni, taj pokret je na istorijsku scenu stupio revolucionarnim zahtevom za opštim oslobođenjem ljudske seksualnosti, zbog čega je dobio podršku leve, a sa nje je sišao malograđanskim i egoističkim zahtevom za priznanjem istopolnih brakova. Prema Vukovićevom shvatanju, međutim, priznanje takvih brakova nema za posledicu samo afirmaciju prava jedne manjine, već „lukavstvom uma” povlači i preobražaj čitavog društva koji donosi veće slobode svim njegovim pripadnicima. Prema kriterijumima samog Badjua, to znači da je pokret, pored vlastitih ciljeva, ostvario i opštečovečansku, revolucionarnu funkciju. Razloge zbog kojih je Badju pogrešno procenio ovaj ishod Vuković je potražio u njegovom nedijalektičkom pogledu na dvadesetovekovne ideološke borbe, koji je svojstven svima koji su odlučni da ih i u dvadesetprvom veku vode.

U tekstu „O pravu prvog okupatora u teritorijalnim sporovima“ iz 2008. godine, Vuković je analizirao argument koji ima veliko motivaciono dejstvo u političkoj praksi, a koji u političkoj teoriji nije analiziran zato što deluje pogrešno i zloslutno. U sporovima poput kosovskog ili palestinskog, gde jedan narod želi da zaposedne teritoriju koju je nekad zauzimao, tim argumentom je zahtevano pravo teritorijalnog suvereniteta za pripadnike povratničkog naroda (srpskog i izraelskog) na osnovu toga što su njihovi preci tu teritoriju prvi zauzeli, i što su to učinili pre onih koji su je u međuvremenu nastanili (Albanci, Palestinci). Vuković pokazuje da je argument prvog okupatora najpre zabeležen u spisima rimskih pravnika, gde je, uz ugovor, tretiran kao jedan od dva osnovna načina sticanja imovine. U vreme

kolonijalnih osvajanja, u XVIII i XIX veku, argument je dobio novu upotrebu kada su ga kolonijalne sile koristile u međusobnim sporovima oko teritorija, podrazumevajući da domorodačka stanovništva nad njima nemaju vlasnička prava zato što se njihovo shvatanje vlasništva razlikuje od evropskog. Pošto je analizirao premise ovog argumenta, Vuković je došao do zaključka da je on koherentan uprkos tome što je neobičan. Ukoliko je, međutim, njegova empirijska premisa tačna, protivničkoj strani (albanskoj, palestinskoj) bi na raspolaganju stajao drugi, lokovski argument koji vlasnička prava izvodi iz samog korišćenja teritorije. U takvoj situaciji, zaključio je Vuković, suverenitet bi trebalo podeliti, što se može učiniti ili tako što će se podeliti funkcije u okviru jedinstvenog pravno-političkog sistema koji bi upravljao celom teritorijom, ili tako što bi se podelila teritorija, a sa njom i politički sistem. Ukoliko prvo rešenje iz praktičnih razloga nije ostvarivo, što se pokazalo i u kosovskom i u palestinskom slučaju, trebalo bi posegnuti za drugim.

U ogledu „Liberalna utopija Ajn Rend” iz 2015. godine, Vuković je analizirao ideje ove autorke koja je proteklih trideset godina snažno uticala na libertarijansko krilo Republikanske stranke u Sjedinjenim Državama. Rendova je u svojim tekstovima kritikovala socijalističkokolektivizam, i u Ničeovom duhu tvrdila da on predstavlja sistem za eksploataciju snažnih, vrednih i uspešnih, od strane slabih, lenjih i neuspešnih. U Platonovom duhu, Rendova je još smatrala da je taj sistem predodređen da propadne i da se pretvore u tiraniju u kojoj će vlast izrabljivati iste građane koji su do tad izrabljivali uspešne među sobom. Rešenje za ove probleme Rendova je videla u radikalnom kapitalizmu u kojem je privreda oslobođena svakog socijalnog ograničenja. U svojoj analizi, Vuković je najpre istakao vrednosti njene kritike, u kojoj je ukazano na probleme sa kojima su se socijalistička društva u XX veku odista susrela (ekonomska neefikasnost, korupcija i tiranija). Posle toga, Vuković je ukazao na mane njenog pozitivnog programa. Vuković je najpre podsetio da pobeda liberalizma nad socijalizmom, do koje je došlo na kraju XX veka, nije donela veću odgovornost, ekonomski razvoj i međunarodnu stabilnost, koje je Rendova najavljivala, već svetskuekonomsu krizu, lokalne ratove i kaos u međunarodnim odnosima. Posle toga, Vuković je doveo u pitanje pretpostavke racionalnog egoizma, na kojem Rendova zasniva svoj kapitalistički program — verovanje da je egoizam u skladu sa teorijom evolucije, sumnjivo izvođenje normi iz sumnjivih bioloških činjenica, psihološki hedonizam, stav da je pravna sloboda čoveku dovoljna, uverenje da će ljudi postati moralniji kad budu mogli da se brinu samo za svoju sreću, mišljenje da u kolektivističkim društvima nema napretka i tvrdnju da je političkoj zajednici dovoljno da sledi meritorno načelo pravde da bi pravedna. Vuković je zaključio konstatacijom da niko u životu nije uspeo sasvim sam, i da je altruizam neophodan za opstanak vrste zato što jedinke ne mogu same da savladajuevolutivne izazove.

Ogledi i studije iz istorije filozofije

Ivan Vuković je do sada objavio osam tekstova o Kantovoj filozofiji, dva o Dekartovoj, i jedan o Koireovom shvatanju naučne revolucije koja se odigrala u XVI i XVII veku.

U članku „Da li se može lagati iz moralnih razloga?” iz 1995. godine, Vuković je analizirao Kantov tekst „O navodnom pravu da se laže iz čovekoljublja”, u kojem je ovaj odgovorio na kritiku Bežamena Konstana. Braneći politiku anti-jakobinskog Direktorijuma koji se 1797. dočepao vlasti u Francuskoj, Konstan je tvrdio da principe ne treba slediti u svim slučajevima, da zabrana laganja ne može biti apsolutna i da je

treba prekršiti ako se time možemo spasiti od ubice koji hoće da nama ili našim bližnjima oduzme život. Kant je Konstanu neuverljivo odgovorio da bi čovek bio kriv za pomoć pri ubistvu ako bi slagao ubicu da bi odbranio prijatelja, i ako biovaj, rukovođen tom lažju, slučajno nabasao na našeg prijatelja i ubio ga. Vuković u svom tekstu pokušava da odagna utisak preteranosti Kantove argumentacije tako što analizira opisanu situaciju i ukazuje na to da u njoj postoje i druge mogućnosti za spašavanje prijatelja, te da se dilema slagati ubicu ili mu reći istinu zapravo i ne postavlja.

U studiji „Kantovo shvatanje instrumentalnog rasudjivanja” iz 2000. godine, Vuković je raspravljao o najboljoj formulaciji hipotetičkog imperativa i tvrdio da ona treba da izrazi sintetizujuće dejstvo koje ovo načelo ima na motive, a o kojem se u literaturi o Kantu ne govori. Načelo, naime, nalaže da želji za ciljem, da bismo je zadovoljili, pridružimo željuza sredstvom. Od te dve želje, prema Vukovićevom objašnjenju, nastaje htenje, koje je delimično patološki, a delimično racionalni motiv. Kant je svoju formulaciju hipotetičkog imperativa izložio u indikativnom, analitičkom obliku („ko hoće cilj, taj hoće i sredstvo (ukoliko um ima odlučujući uticaj na njegovu volju)”), kao opis ponašanja racionalne osobe. Prema Vukovićevom tumačenju, da bi hipotetički imperativ bio normativno načelo praktičnog rasuđivanja, on bi morao biti formulisan u sintetičkom obliku („ako želiš da postigneš cilj, onda treba poželiš da upotrebiš sredstva”).

U studiji „Kantova teorija odlučivanja” iz 2004, Vuković nastoji da rekonstruiše Kantove ideje o odlučivanju i da od njih sačini zaokruženu i primenljivu teoriju. Prema Vukovićevom objašnjenju, ta teorija ne bi sadržala samo dva principa o kojima tumači obično raspravljaju (hipotetički i kategorički imperativ), već i princip maksimizacije zadovoljstva i minimizacije bola. Vuković najpre raspravlja o maksimama i bira tumačenje po kojem se za svaki postupak može formulisati posebna maksima. Posle toga, ongovorio hipotetičkom imperativu i pokazuje da se pomoću njega ne može formulisati maksima, već da je za to potrebno uvesti treće praktično načelo — princip maksimizacije zadovoljstva i minimizacije bola, o kojem Kant tek uzgred raspravljao, i kojim se tumači njegovog dela nisu bavili. U poslednjem delu teksta Vuković je analizirao kategorički imperativ i tvrdio da ovaj nalaže da primenimo hipotetički imperativ na okolnosti za koje možemo pretpostaviti da bi nastale kada bi svi ljudi uvek sledilimaksimučiju moralnu ispravnost njime hoćemo da ispitamo. Prema Vukovićevom tumačenju, test univerzalizacije nema dva koraka, kako je to smatrao poznati Kantov tumač Herbert Dž. Pejtn, već samo jedan.

U tekstu „Teologija, kosmologija i kosmogonija ranog Kanta” iz 2004, Vuković je analizirao teološke, kosmološke i kosmogonijske ideje koje je Kant branio u svojoj prvoj knjizi, u *Opštoj istoriji prirode i teoriji neba*, i tvrdio da su one proistekle iz pokušaja da se Lajbnicova teologija poveže sa Njutnovom fizikom. Prema Vukovićevoj rekonstrukciji, Kant je od Lajbnica preuzeo ideju da se Bog u svetu ispoljava kroz univerzalne zakone, i pretpostavio da su to Njutnovi zakoni kretanja i gravitacije. Pošavši od te pretpostavke, on je formulisao niz hipoteza zbog kojih se danas smatra jednim od začetnika druge, sideralne kosmološke revolucije, koja je započeta sredinom XVIII veka a dovršena početkom XX, kada su njene glavne pretpostavke empirijski potvrđene: da se Mlečni put ne sastoji od haotično raspršenih zvezda, već da ima strukturu položenog diska, i da magline na nebu nisu rupe u njegovom svodu, već druge galaksije koje su po svom obliku slične našoj. Pored ovih kosmoloških ideja o prostornom obliku univerzuma, Kant je u *Opštoj istoriji* ponudio

i kosmogoniju koja objašnjava kako je univerzum dobio taj oblik. Tu kosmogoniju, kakvu Njutn nije smatrao mogućom, Kant je zasnovao na kombinaciji njutnovske i kartezijanske fizike.

U članku „Religijski smisao transcendentnog idealizma” iz 2006, Vuković polazi od toga da se od svih zamisli koje je ponudio svojim čitaocima, za ime Imanuela Kanta najčešće vezuje doktrina transcendentnog idealizma koja razlikuje stvari po sebi i pojave, ustrojavanje pojava pripisuje čoveku, i zaključuje da je domašaj ljudskog saznanja ograničen na njihov poredak. Druga i treća od ove tri teze imaju epistemološki karakter, a veza između njih uspostavljena je opštim učenjem po kojem čovek može saznati jedino ono što je sam stvorio. Sama podela stvarnosti, s druge strane, pored ontološkog, ima i religijski smisao: stvar po sebi jeste ono što je stvorio Bog, dok je pojava ono što je stvorio čovek. Da bi se to razlikovanje razumelo, treba ustanoviti kako je Kant poimao odnos između Boga i čoveka u svoj njegovoj složenosti. Odgovor na to pitanje, prema autorovom mišljenju, treba potražiti u genezi Kantove filozofije. Prema Vukovićevoj rekonstrukciji, Kant je u svojim ranim tekstovima Bogu pripisao iste formativne moći koje je u *Kritikama* pripisao čoveku.

U tekstu „Idealisme transcendental et structuralisme“ (u srpskom izdanju „Transcendentalni idealizam i strukturalizam”), Vuković je analizirao Rikerovu analogiju između Kantovog transcendentnog idealizma i Levi-Strosovog strukturalizma. Vuković je ukazao na to da oba učenja govore o postojanju apriornog formalnog okvira, ali da se razilaze u načinu na koji ga opisuju i u funkciji koju mu dodeljuju. Vuković je iz toga zaključio da se strukturalizam može posmatrati kao jedan oblik apriorizma. Takođe, on je tvrdio da treba odbaciti Rikerov stav da je strukturalizam kantovstvo bez transcendentnog subjekta zato što se nijedno učenje koje ne postulira postojanje takvog subjekta ne može nazvati kantovskim. Najzad, Vuković je skrenuo pažnju na činjenicu da Levi-Strosovo učenje u sebi nosi osudu moderne evropske misli čijoj je artikulaciji sam Kant u mnogo čemu doprineo.

U ogledu *Um u istoriji: kantovska ideja univerziteta*, Vuković je najpre rekonstruisao argumentaciju koju je Kant izneo u spisu *Spor među fakultetima*, posle čega je pokušao da utvrdi na koji bi se način ona danas mogla upotrebiti. Naime, Kant je u *Sporu među fakultetima* zahtevao univerzitetsku reformu koja bi filozofima dala pravo da komentarišu i kritikuju školske programe koje vlada nameće pravnom, teološkom i medicinskom fakultetu na kojima se školuju državni službenici. Takođe, on se založio za to da vlada prestane da novac troši na rat, i da ga upotrebi za stvaranje sveobuhvatnog sistema javnog i besplatnog školstva. Reforma koju predlaže Kant ostaje, međutim, protivrečna jer zahteva opšte javno obrazovanje, dok pravo na raspravu ograničava na uski krug naučnika. U drugom delu teksta, Vuković pokazuje na koje se sve načine javna politika promenila od Kantovog vremena, i tvrdi da je, uprkos tome, dužnost kantovskog filozofa ostala u osnovi ista kakva je bila i krajem XVIII veka. Prema Vukovićevom objašnjenju, ona sedanas sastoji u kritikovanju političkih upotreba naučnih hipoteza koje za posledicu imaju represiju i isključenje iz društva, ili podrivanje međunarodnog mira.

U članku „Kant’s Two Conceptions of Humanity” iz 2016, Vuković je uporedio Kantovo rano i pozno shvatanje svrhe čovekovog postojanja. U ranom spisu *Opšta istorija prirode i teorija neba*, on je zamislio kako se racionalne, ka nauci usmerene duše posle smrti tela reinkarniraju na planeti koja je svaki put za korak udaljenija o središnjeg kosmičkog sunca, zbog čega na njoj vladaju hladnije prilike koje više pogoduju racionalnom mišljenju i nauci. U toj viziji, čovek je imao zadatak da kao svedokprisustvuje stvaranju božjeg dela — kosmičkog poretka, i da shvati da je Bog pravedan. U kasnijim spisima o istoriji, pravu i politici, Kant je izneo uverenje

da najviši zadatak racionalnih duša nije teorijski, već praktičan. Prema njegovom novom shvatanju, njihov je zadatak da na Zemlji uspostave republikanski poredak koji počiva na univerzalnom važenju zakona, na kojem počiva i kosmički poredak. Tumačeći ovaj „kopernikanski” zaokret, Vuković je na kraju teksta sugerisao da on izražava opšti kulturni preobražaj do kojeg je u Evropi došlo pod kraj XVIII veka.

U studiji „Svet iza sveta” iz 2012. godine, Vuković je analizirao Dekartove *Metafizičke meditacije*. On je najpre raspravljao o meditacijama kao književnom žanru, potom o razlozima za pisanje ove knjige u kontekstu njenog vremena, i o odnosu Dekartove metafizike i njegove fizike. U drugom delu studije, Vuković je analizirao argumente koji su izloženi u *Meditacijama* i pratećim polemikama, i pokazao na koji su način njegove ideje o duši izmenile dotadašnje, aristotelovsko shvatanje psihičkog života, i kako su i same bile dovedene u pitanje početkom XX veka.

U članku „Epistemology and Theology in Descartes' Metaphysical Meditations : A Cold War Reading” iz 2014. godine, Vuković je tvrdio da pravi razlog zbog kojeg je Dekart napisao *Metafizičke meditacije* nije bio odbrana religije, kako stoji u podnaslovu knjige, niti pobijanje skeptika, što misle savremeni teoretičari saznanja, već diskreditacija suparničkih naučnih programa, aristotelovskog i atomističkog, te pribavljanje podrške crkvenih autoriteta za vlastiti, pitagorejsko-mehanicistički program. Služeći se analizom hladnoratovskog ketmana (veštine intelektualca da u uslovima snažnog ideološkog pritiska sačuva i, eventualno, izrazi svoje disidentsko mišljenje), koju je dao Česlav Miloš u knjizi *Zarobljeni um*, Vuković podseća da je Dekart napisao *Meditacije* kada je saznao da je Galilej pritvoren zbog svojih kopernikanskih ideja, i da je tu knjigu objavio umesto već pripremljenog *Sveta* u kojem je izneokosmološku teoriju koja nije bila ništa manje jeretička. Na taj način, zaključio je Vuković, Dekart je najpre hteo da pripremi ideološki teren za svoje naučne ideje, pa da ih tek onda izloži javnosti, do čega je došlo tek posle njegove smrti.

U članku „Pad i hitac” iz 2015. godine, Vuković je prikazao studije Aleksandra Koireu o naučnoj revoluciji XVI i XVII veka, i o ulozi koju je Galilej u njoj odigrao. Po Koireu, najvažnija nit ove revolucije bila je geometrizacija prirodnog prostora koja je dovela do izbacivanja animističkog jezika iz fizike i do rastvaranja kosmosa čije prirodne granice u geometrijskom prostoru više nisu imale smisla. Prema Koireovom shvatanju, Galilej je toj revoluciji doprineo tako što je, zajedno sa Dekartom, pojam materijalnog tela prilagodio matematici. Prema Vukovićevom objašnjenju, originalnost Koireovog tumačenjaleži u tezi da revolucija nije bila toliko plod većeg oslanjanja na posmatranje, kao što se dugo vremena mislilo, već metafizičkih preformulacija osnovnih naučnih pojmova. Prema Koireovom objašnjenju, nova nauka je proistekla iz napuštanja empirističkog shvatanja matematike kojeg su se držali aristotelijanci, po kojem ova nudi trivijalne idealizacije iskustva kojima odgovara tek poneki statični aspekt sveta, zbog čega se ne može koristiti za analizu kretanja.

Knjige

Ivan Vuković je objavio dve knjige, obe iz istorije filozofije. Prva je u celosti posvećena Kantovoj filozofiji, dok su drugoj, novoj, upoređeni pojedini aspekti Platonovih i Kantovih učenja.

U knjizi *Oponašanje Boga: intimna istorija Kantove filozofije*, iz 2006. godine, Vuković je rekonstruisao razvoj celokupne Kantove filozofije i pokazao kako je ovaj dospao do zaokreta koji je nazvao „kopernikanskim”. Vuković je u knjizi izneo šest originalnih teza od kojih se tri tiču kopernikanskog obrta uopšte, dok se tri odnose na njegovu praktičnu stranu. Prema prvoj tezi, kopernikanski obrt je zaokret kojim je Kant odbacio ideje što ih je sam u mladosti zastupao: kopernikanskim obrtom, tvrdi Vuković, Kant je odbacio sintezu Lajbnicove metafizike i Njutnove fizike koju je pokušao da izvede u svojim ranim spisima. Prema drugoj tezi, suština kopernikanskog obrta se ne sastoji u pripisivanju transcendentalno idealnog statusa formalnim svojstvima koja su prethodno smatrana za objektivna, ili po sebi postojeća, već u pripisivanju formativnih moći ljudskoj ličnosti koje su prethodno bile pripisane Bogu. Prema toj tezi, Kant je kopernikanskim obrtom pokušao da izvede novu sintezu Lajbnicove metafizike i Njutnove fizike tako što ih je, umesto u božijem, povezao u ljudskom duhu. Prema trećoj tezi, pak, kopernikanski obrt se ne tiče isključivo epistemoloških i ontoloških razmatranja, već ljudske ličnosti uopšte, pa obuhvata i estetska, moralna, politička i pravna pitanja.

Pored ovih, Vuković je nastojao da razjasni i odbrani tri teze o postojanju direktnih analogija između triju ranih Kantovih teorija o božjim delima, i njegovih potonjih teorija o ljudskim delima. Prema Vukovićevom tumačenju, rana teologija formuliše najopštiji praktični princip kojim se rukovodio Bog kada je oblikovao materiju — princip da prirodni zakoni treba da važe univerzalno, kosmologija opisuje konačni oblik božjeg dela — idealni prostorni poredak nebeskih tela, dok kosmogonija opisuje spontanu evoluciju nebeskog poretka koja se, u skladu sa opštim zakonima kretanja, ostvaruje pod dejstvom sila atrakcije i repulzije koje je Bog usadio u materiju. S druge strane, Kant u svojim kritičkim spisima iz etike tvrdi da je univerzalizabilnost maksima najopštiji princip kojim čovek treba da se rukovodi pri delanju, u pravno-političkim spisima postavlja međunarodni republikanski poredak kao konačni cilj njegovog delanja, dok u filozofiji istorije opisuje način na koji se taj poredak spontano ostvaruje kroz istoriju, u skladu sa opštim prirodnim zakonima, a usled dejstva psiho-socijalnih sila društvenosti i nedruštvenosti koje je Bog, kada je stvarao svet, dodelio materiji od koje su ljudi sačinjeni.

Knjiga ima tri glavna dela. U prvom delu, Vuković je analizirao Kantove tekstove iz pedesetih godina XVIII veka, i pokazao da oni tvore jedinstvenu filozofiju koja ima svoju teologiju, kosmologiju, kosmogoniju, ontologiju, epistemologiju i racionalnu psihologiju. U drugom delu, Vuković je pokazao da se kritike sadržane u *Kritici čistog uma* odnose upravo na ranu filozofiju, a da moći koje je Kant u njoj pripisao transcendentalnom subjektu odgovaraju moćima koje je u ranoj filozofiji pripisao Bogu. U trećem delu knjige, Vuković je najpre rekonstruisao Kantovo shvatanje praktičnog rasuđivanja, i potom pokazao kako iz Kantove etike sledi njegova normativna filozofija prava, da bi se naposljetku pozabavio Kantovom filozofijom istorije i razjasnio njen mitološki karakter. Na kraju knjige, Vuković se pozvao na istraživanja Mirče Elijadea koji je sličan obrazac sekularizacije uočio u istoriji mnogih kultura, i zaključio da istorija Kantovog zaokreta izražava opšti kulturni preobražaj do kojeg je u drugoj polovini XVIII došlo u evropskim zemljama.

U knjizi *Platon i Kant: saveti za dobar život* iz 2016. godine, Vuković je uporedio Platonovu i Kantovu teoriju o duševnim moćima, i analizirao njihova shvatanja želje, zadovoljstva i bola, srčanosti i praktičnog rasuđivanja. Iznoseći razloge za ovo poređenje, Vuković kaže da je Platon bio prvi, a Kant poslednji veliki

filozof koji se dušom bavio. Platon je pritom bio prvi koji je formulisao teoriju o duševnim moćima, a Kant poslednji koji ju je koristio. Posle Kanta, primetio je Vuković, filozofi se dušom više nisu bavili.

Polazeći od ove teorije, Platon je tvrdio da je i za pojedinčevu sreću i za njegovu vrlinu neophodno da um odredi pravednu meru žudnjama i afektima. Pravda, naime, zahteva funkcionalnu iskorišćenost koja iziskuje usredsređenost na obavljanje funkcije koja, naposljetku, zahteva kontrolu nad telesnim porivima. Pridržavanje takve mere, smatrao je on, omogućava ravnomerni psihofizički razvoj, izvrsnost u obavljanju posla i podršku sredine, koji su svi neophodni za sreću, prijatno osećanje unutrašnje ispunjenosti koje imamo kada su naše duševne moći razvijene, međusobno usklađene i u spoljašnjem svetu ispoljene. Iako pravednu meru za svakoga na kraju određuje njegov vlastiti um, disciplinovanje požude i ambicije nije isključivi proizvod njegovih napora da ovlada preostalim duševnim moćima, već u dobroj meri zavisi od vaspitanja, obrazovanja i ustrojstva političke zajednice. Jer, duša neće uvideti opravdanost racionalnih principa ako nije valjano vaspitana, i ako nije pronašla svoje mesto u zajednici istih takvih duša. Naposljetku, isti princip pravde koji uređuje odnose u duši, treba da uredi i odnose u političkoj zajednici. Za Platona, njene unutrašnje borbe su deo spoljašnjih, a njen individualni put deo je kolektivnog puta.

Imanuel Kant je u svojim razmatranjima razdvojio principe instrumentalne i moralne racionalnosti, unapredio je račun zadovoljstva i čitavu pripovest ispričao iz ugla individualne slobode i autonomije – metafizičke, moralne i republikanske – po kojem se, kako kažu istoričari, moderna politika razlikuje od antičke. Najsnažnija sreća, smatrao je Kant, jeste ona koju smo sami izgradili, najviša vrednost jeste individualna autonomija, a princip pravde koji treba da odredi odnose među ljudima jeste jednakost u slobodama.

Pa ipak, uprkos ovim razlikama i sasvim drugačijem, osamnaestovekovnom kontekstu, Kant je sledio svog grčkog prethodnika kada je, pošavši od teorije o duševnim moćima, tvrdio da racionalna kontrola nad žudnjama i afektima uvećava ukupnu količinu zadovoljstva u životu, da se sastoji u poštovanju ograničenja koje i iz pragmatičkih i iz moralnih razloga um postavlja našem samoljublju, da se ljudi za disciplinovan i moralan život moraju pripremiti odgovarajućim vaspitanjem, i da moraju živeti u političkom uređenju koje neće suzbijati, već podsticati njihovu racionalnost. Kao i Platon, i Kant je smatrao da je život posvećen stvarima duha najviši oblik života i da filozofi treba da igraju važniju ulogu u politici. Naposljetku, baš kao i Platon, on je verovao da je princip pravde istovremeno i princip čitavog kosmičkog poretka.

Platona i Kanta deli nekoliko jasnih razlika. Platonov princip pravde tako zahteva potčinjavanje individue potrebama zajednice, dok Kantov princip štiti njenu nezavisnost i samostalnost. Kant povlači razliku između principa pravde i instrumentalnog principa koju Platon ne pravi. Moralno vredni motiv je za Kanta jedino izvršavanje pravde, dok su kod Platona to i drugi plemeniti motivi koji sa pravdom nemaju neposredne veze. Sreća za Kanta uključuje izvesnu apatiju, dok kod Platona kipti od strasti. Platon raspravlja i o sreći i o pravednosti države, dok Kant govori jedino o njenoj pravednosti. Ratnička hrabrost je za Platona još uvek bila vrlina koju je svaki aktivni građanin morao posedovati, dok ju je Kant tek uzgred spomenuo, a rat je opisao kao najveću pošast od svih.

Pored ovih poznatih ili očiglednih razlika, tvrdi Vuković, između Platonovih i Kantovih učenjapostoji niz sličnosti koje su proistekle iz toga što su obojicapolazila od teorije o duševnim moćima. Vuković je pokazao da su obojica ponudili račun zadovoljstva koji je Platon predstavio kao veštinu uma i kao dokaz njegove

ovosvetske superiornosti, dok ga je Kant teorijski zasnovao i dalje razvio. Obojica su, pritom, odbacili kriterijum bliskosti i ponudili su životne strategije za maksimizaciju zadovoljstva koje su zasnovane na odlaganju zadovoljenja. Platonov račun zadovoljstva komentatori nisu znali kako da shvate, pa ga nisu svrstavali u korpus njegovog pozitivnog učenja. Kad je o Kantovom računu zadovoljstva reč, njega drugi tumači nisu uspjeli ni da primete. Glavni uzrok ovih previda Vuković vidi u uvreženoj predstava o Platonu i Kantu kao idealističkim misliocima koji se ne zanimaju mnogo za čulne naslade. Kad je o Kantu reč, on smatra da previde izaziva i to što tumači često nastoje da Kanta uključe u savremene etičke rasprave, pa njegove ideje o moralu izmeštaju iz teorije o duševnim moćima, i smeštaju ih u vlastiti teorijski okvir u kojem duša ne postoji, a pravda nije samostalna kosmička sila.

Vuković je takođe pokazao da srčanost (hrabrost, osećaj časti i kompetitivnost) nije odsutna iz Kantove praktične filozofije, što bi se moglo zaključiti na osnovu knjiga koje su o njoj pisane. Ona, naime, u Kantovoj etici igra istu ulogu pomagača u kontroli nad telesnim porivima koju ima i kod Platona, dok je kompetitivnost predstavljena kao motor evolucije čitavog čovečanstva. Najzad, Vuković je pokazao da Platonov i Kantov princip pravde, iako na oprečan način određuju odnos individue i zajednice, imaju isti domen primene i da daju ista uputstva — da propisuju pravednu meru i polisu i duši. Tim povodom, Vuković je izneo originalno tumačenje po kojem osnovna norma u Kantovoj praktičnoj filozofiji nije kategorički princip, već princip prirodne pravne jednakosti, a da kategorički imperativ predstavlja kombinaciju tog principa i hipotetičkog imperativa.

Pedagoški rad

Od kako je postao docent, Ivan Vuković je uveo tri nova kursa: Kantova filozofija, Istorija filozofskih ideja i Filozofija kulture. Predaje na osnovnim i doktorskim studijama na Odeljenu za filozofiju kao i nastavu na Odeljenju za etnologiju i antropologiju. Naročitu pažnju posvećuje individualnim istraživanjima studenata. Bio je mentor više desetina diplomskih radova. Dobija odlične ocene na studentskim evaluacijama.

Doprinos u radu fakultskih organa

Neprocenjivo veliki doprinos kandidata sastoji se u tome što je kao član Komisije za biblioteku izuzetno doprineo osavremenjenju knjižnog fonda.

Zaključak i predlog

Na osnovu svega prethodnog, uvida u konkursni materijal, analize naučnih radova i pedagoškog i opšteg doprinosa radu filozofskog fakulteta, zadovoljstvo nam je da konstatujemo da jedini kandidat na raspisanom konkursu ispunjava sve formalne i sadržinske ulsove za unapredjenje u više zvanje i da stoga predložimo Izbornom veću Filozofskog fakulteta da izglasa predlog da se **dr Ivan Vuković** izabere za *vanrednog profesora* za užu naučnu oblast *opšta filozofija* s težištem istraživanja *istorija filozofije*.

U Beogradu, 22. novembra 2016.

dr Miloš Arsenijević,
redovni profesor

dr Drago Đurić, redovni
profesor

dr Predrag Milidrag, viši naučni sradnik
Instituta za filozofiju i društvenu teoriju

Образац 4

САЖЕТАК
РЕФЕРАТА КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I - О КОНКУРСУ

Назив факултета:
Ужа научна, односно уметничка област:
Број кандидата који се бирају:
Број пријављених кандидата:
Имена пријављених кандидата:
1. Иван Вуковић
2. _____
.....

II - О КАНДИДАТИМА

Под 1.

1) - Основни биографски подаци

- Име, средње име и презиме: Иван Ђ. Вуковић
- Датум и место рођења: 3.3.1970. у Београду
- Установа где је запослен: Филозофски факултет у Београду
- Звање/радно место: Доцент на Филозофском факултету у Београду
- Научна, односно уметничка област: филозофија

2) - Стручна биографија, дипломе и звања

Основне студије:

- Назив установе: Филозофски факултет
- Место и година завршетка: Београд 1996.

Магистеријум:

- Назив установе: Филозофски факултет
- Место и година завршетка: Београд 2000.
- Ужа научна, односно уметничка област: филозофија

Докторат:

- Назив установе: Филозофски факултет
- Место и година одбране: Београд 2005.
- Наслов дисертације: Коперникански обрт: однос прекритичке и критичке Кантове филозофије
- Ужа научна, односно уметничка област: филозофија

Досадашњи избори у наставна и научна звања:

- 2006 — доцент
- 2000 — асистент
- 1997 — асистент-приправник

3) Објављени радови

Име и презиме:	Звање у које се бира:		Ужа научна, односно уметничка област за коју се бира:	
Научне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор		Број публикација у којима је аутор, а није једини или први	
	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора
Рад у водећем научном часопису међународног значаја објављен у целини				
Рад у научном часопису међународног значаја објављен у целини	4	6		
Рад у научном часопису националног значаја објављен у целини	1			
Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен у целини	2	4		
Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен у целини		1		
Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини	1			
Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини				
Научна монографија, или поглавље у монографији са више аутора	1 монографија	1 монографија 3 поглавља		
Стручне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор		Број публикација у којима је аутор, а није једини или први	
	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора
Рад у стручном часопису или другој периодичној публикацији стручног или општег карактера				
Уџбеник, практикум, збирка задатака, или поглавље у публикацији те врсте са више аутора				
Остале стручне публикације (пројекти, софтвер, друго)				

Напомене:

1. Навести у ком часопису са SCI, SSCI или AHCI листе су радови објављени;
2. Квантитативно исказати научне резултате за стицање звања наставника у пољу друштвено-хуманистичких наука, према табелама 1. и 2. које су саставни део Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду.

4) - Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада

Ова оцена даје се на основу ближих услова за избор у звање наставника на Универзитету у Београду који ступају на снагу 1. октобра 2008. године.

5) - Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Иван Вуковић је учествовао у две комисије за одбрану докторских радова, и ментор је једној кандидаткињи која тренутно код њега пише докторски рад о Кантовој филозофији.

6) - Оцена о резултатима педагошког рада

Студентске оцене се крећу у оквирима одељенског просека, углавном између 4 и 5.

7) - Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Од како је постао доцент, Иван Вуковић је увео три нова курса — Кантову филозофију, Историју идеја и Филозофију културе. Он предаје и на основним и на докторским студијама, а одржава наставу и на Одељењу за ентологију и антропологију. Посебну пажњу посвећује иновацијама, индивидуалним истраживањима студената и њиховим текстовима. Био је ментор на више десетина дипломских радова, и све своје обавезе увек је уредно испуњавао.

Такође, Вуковић је успоставио сарадњу Филозофског факултета са низом Француских факултета, и обезбеђивао стипендије за наше студенте који су одлазили на даље школовање, како у Француску, тако и у друге стране земље. Организовао је три међународна скупа на Филозофском факултету и од излагања одржаних на једном од њих, саставио је велики зборник о француској епистемологији на француском и енглеском језику.

Напомена: На исти начин приказати кандидата под 2. и сваког следећег пријављеног кандидата.

III - ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

На основу увида у конкурсни материјал, анализе радова кандидата, одличних оцена на студентским евелуацијама, доприноса у обликовању предмета које предаје, те учешћа у раду у телима факултета, Комисија констатује да доцент др Иван Вуковић испуњава и све формалне и садржинске научно-педагошке услове за унапређење у звање Ванредног професора за ужу научну област Општа филозофија—тежиште истраживања Историја филозофије.

Место и датум: 22.11.2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Милош Арсенијевић
редовни професор

Проф. др Драго Ђурић
редовни професор

Др Предраг Милидраг, виши научни сарадник
у Институту за филозофију и друштвену теорију

6. МИНИМАЛНИ КРИТЕРИЈУМИ У ОБЛАСТИ НАУЧНО-ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА У ПОЉУ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

1.	научна монографија/књига односно уџбеник или критичка монографска публикација	Платон и Кант: савети за добар живот, Институт за филозофију, Београд 2016.
2.	најмање два рада објављена после избора у звање доцента у научним часописима са SCI листе, односно у часописима са SSCI, ANCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета	
	или	
	научна монографија/књига односно уџбеник из научне области за коју се кандидат бира,	
	или	
	најмање три рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком	1. „O pravu prvog okupatora u teritorijalnim sporovima“, Филозофија и друштво, Београд, 2008/2. 2. „World Government and the Destiny of Humankind“, Filozofski Godišnjak, Beograd XXI/2008. 3. „O pravu prvog okupatora u teritorijalnim sporovima“, Filozofija i društvo, Beograd, 2008/2, pp. 151—160. 4. „Рестаурација и револуција. Ален Бадју и дијалектика борбе са хомосексуална права“, Етнолошко антрополошки проблеми, Београд 2008/2, str. 77-88. ISSN 0353-1589, UDK 176:141.82. [COBISS.SR-ID 516610455] 5. “О двострукој суверености и националности у бившој Југославији” Филозофски годишњак XX/2007. 6. „Религијски смисао трансценденталног идеализма“, Theoria, Beograd 2006/1-2, pp. 37-44.
	или	
	један рад у часопису са SCI листе, односно у часопису са SSCI, ANCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета и два рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком.	„La raison et l’histoire: l’idée kantienne de l’université”, META: Research in Hermeneutics, Phenomenology and PRactical Philosophy, vol. VII, no. 2, 2015: 273-287, ISSN 2067-3655, ERIH

3.	један рад објављен након избора у звање доцента у водећем часопису националног значаја у одређеној научној области,	
	или	
	најмање два поглавља у научној књизи/монографији односно критичкој монографској публикацији из научне области за коју се кандидат бира	1. „Liberalna utopija Ajn Rand“, u Ajn Rand, <i>Vrlina sebičnosti</i> , Albion Books, Beograd 2015, str. 155-163. 2. „Svet iza sveta“, u Rene Dekart, <i>Metafizičke meditacije</i> , Zavod za udžbenike, Beograd 2012, str. 233-262. 3. „Pad i hitac“, u Aleksandar Koire, <i>Galilejske studije</i> , Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića Sremski Karlovci- Novi Sad 2014, str. 5-12.
	или	
	два рада у тематском зборнику са рецензијом,	
	или	
	превод изворног текста у облику студије, поглавља или чланка, односно превод или стручна редакција превода научне монографије/књиге из научне области за коју се кандидат бира или методичка публикација у области образовања и наставе	Рене Декарт, <i>Метафизичке медитације</i> , Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 2012.
4.	најмање један рад са међународног научног скупа објављена у целини	1) „Kant’s Two Conceptions of Humanity“, u Deretić, Irina and Sorgner, Stefan Lorenz (eds.), <i>From Humanism to Meta-, Post- and Transhumanism?</i> , Peter Lang, Frankfurt am Main 2016, str. 97-102. 2) „Epistemology and Theology in Descartes' Metaphysical Meditations: A Cold War Reading“, u Epistémologie française/French Epistemology, Ivan Vuković et Arnaud François ur., Belgrade-Toulouse 2014, str. 25-32. 3) „La philosophie pénale en ex-Yougoslavie. Un épisode“ (Philosophy of Punishment in Former Yugoslavia. An Episode), u <i>Peinnes de guerre, la justice pénale internationale et l'ex-Yougoslavie</i> , Isabelle Delpla et Magali Bessone eds., Éditions de l'EHESS, Paris 2010. 4) „Smrtna kazna: osvrt na jednu raspravu“, <i>Riječko-beogradski susreti</i> , Institut za filozofiju, Beograd 2013, pp. 191-204.)
5.	најмање један рад са научног скупа националног значаја објављена у целини	„Transcendentalni idealizam i strukturalizam“, u <i>Strukturalna antropologija danas (L’anthropologie structurelle aujourd’hui)</i> , Dragana Antonijević prir., Etnološka biblioteka filozofskog fakulteta, Beograd 2009, str. 96-107. ISBN 978-86-83-79-57-7 (SCG), [COBISS.SR-ID 170266380].